



ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Π. ΔΑΒΑΚΗΣ
Βουλευτής Λακωνίας
Νέας Δημοκρατίας

2/8/2016

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού

ΘΕΜΑ: Επείγουσες σωστικές στατικές επεμβάσεις για την σωτηρία του σημαντικότερου Βυζαντινού μνημείου του Αγίου Γεωργίου Λογκανίκου, του Δήμου Σπάρτης.

Ο κηρυγμένος από το 1962 (ΦΕΚ 473/Β//17.12.1962), βυζαντινός ναός του Αγίου Γεωργίου, που σήμερα λειτουργεί ως κοιμητηριακός, αρχικά ήταν καθολικό του ομώνυμου μοναστηριού. Σύμφωνα με τη σωζόμενη κτητορική επιγραφή, ανεγέρθηκε και διακοσμήθηκε με τοιχογραφίες, το έτος 1375 με δωρητές τον ιερέα και νομικό Βασίλειο Κουρτέση και τον φρούραρχο του Βυζαντινού οχυρού Γεώργιο Πελεκάση. Στην επιγραφή γίνεται μνεία, επίσης, στους *ευσεβεστάτους και φιλοχρίστους βασιλείς* Ιωάννη Η΄ Παλαιολόγο και Ελένη καθώς και στους *ευσεβείς δεσπότες* Μανουήλ Καντακουζηνό και Μαρία.

Ο ναός είναι κατάγραφος με εξαιρετικό τοιχογραφικό διάκοσμο και πραγματοποιήθηκε από ζωγράφους του Μυστρά καθώς είναι εμφανής οι ομοιότητες με τον ζωγραφικό διάκοσμο των ναών του Αφεντικού και της Περιβλέπτου του Μυστρά. Ο Άγιος Γεώργιος Λογκανίκου και η ζωγραφική του διακόσμηση αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης των κορυφαίων βυζαντινολόγων τον 20^ο αιώνα, όπως του Σωκράτη Κουγέα (1932), του Αναστάσιου Ορλάνδου (1938), του Ανδρέα Ξυγγόπουλου (1957), του Μανόλη Χατζηδάκη (1979) και μαζί και με τα υπόλοιπα κηρυγμένα βυζαντινά μνημεία του Λογκανίκου [Βυζαντινό οχυρό, Βυζαντινό Πυργόσπιτο, Βυζαντινοί ναοί Κοίμηση της Θεοτόκου (15^{ος} αι. μ.Χ.), Αγ. Απόστολοι (1380 μ.Χ.) Ανάληψη και Άγιος Δημήτριος (15^{ος} αι. μ.Χ.)] αποτέλεσε θέμα διδακτορικής διατριβής, που εκπονήθηκε στο Παρίσι από την αρχαιολόγο κ. Ολυμπία Χασούρα με τίτλο *Les peintures murales byzantines des églises de Longanikos (Laconie)*, Paris 1991(Αθήνα 2002).

Ο ναός του Αγίου Γεωργίου ήταν το καθολικό του ομώνυμου μοναστηριού, του οποίου η λειτουργία σταμάτησε την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα και η περιουσία του εκποιήθηκε για την δημιουργία του πρώτου σχολείου της κοινότητας Λογκανίκου. Από το 1835 και για 181 χρόνια λειτουργεί ως κοιμητηριακός ναός της κοινότητας. Ο ναός, μονόχωρος καμαροσκέπαστος με ημικυκλική αψίδα ιερού, **αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα τα τελευταία 85 χρόνια εξαιτίας δύο πυρκαγιών τις δεκαετίες του 30 και 50, όπου απώλεσε την καμάρα της στέγης.** Από τότε ο ναός, ο οποίος καλύφθηκε με δίρριχτη κεραμοσκεπή στέγη αντιμετωπίζει σοβαρότατα στατικά προβλήματα καθώς λόγω της απώλειας της καμάρας του (θολωτή στέγη) έχει διαμπερείς ρωγμές και στις τέσσερις πλευρές του, λόγω ερπυσμού του εδάφους.

Οι κάτοικοι από την χρονική περίοδο **1935-1960** για να μην καταστραφεί το μνημείο είχαν προχωρήσει σε αναστηλωτικές εργασίες (νέα δίρριχτη στέγη, ξύλινο ταβάνι, ελκυστήρες, τένοντες, μεταλλική περίδεση) του ναού αλλά και είχαν κατασκευάσει αντηρίδες στο βόρειο και ανατολικό τμήμα του. **Οι εργασίες αυτές είναι και οι μόνες που προστατεύουν μέχρι τώρα τον ναό από την πλήρη κατάρρευσή του.** Οι μόνες εργασίες

που έχουν γίνει από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Λακωνίας, είναι την χρονική περίοδο **1978-1982**, ο μερικός καθαρισμός των τοιχογραφιών, μικρής έκτασης εργασίες στερέωσης και κλείσιμο των ρωγμών της κτητορικής επιγραφής του ναού. Το **2010** ο ναός λόγω της επιδείνωσης των στατικών προβλημάτων του, της καθίζησης της στέγης αλλά και εξαιτίας των προβλημάτων στην νότια είσοδό του έκλεισε για τους πιστούς. Το **2013** η προσωρινή επισκευή της νότιας θύρας του ναού που κινδύνευε να καταπέσει, επέτρεψε το άνοιγμα του ναού μόνο κατά τον εορτασμό του (23/4) και όχι και για τις ανάγκες του κοιμητηρίου. Και για την μια φορά όμως που ανοίγει το χρόνο θα πρέπει να έχει προηγηθεί αυτοψία από κλιμάκιο της Εφορείας Αρχαιοτήτων για να διαπιστωθεί σε τι κατάσταση στατικά είναι ο ναός.

Το **2013** με πρωτοβουλία της Τοπικής Κοινότητας Λογκανίκου, ο Δήμος Σπάρτης διέθεσε 15.000 € και σύναψε προγραμματική Σύμβαση με το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού και την Περιφέρεια Πελοποννήσου προκειμένου να εκπονηθεί μελέτη επισκευής και συντήρησης του Βυζαντινού μνημείου του Αγίου Γεωργίου. Η Επιτροπή Παρακολούθησης της Προγραμματικής Σύμβασης Πολιτιστικής Ανάπτυξης για την υλοποίηση του ανωτέρου έργου σύμφωνα με την Απόφαση του Δημάρχου Σπάρτης (Αρ.πρωτ. 43722/17.10.2013 Δ.Σπάρτης) αποτελείται από δύο Αρχιτέκτονες Μηχανικούς της Δ/σης Αναστήλωσης Βυζ/νων και Μεταβυζ/νων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, από Αρχιτέκτονα της Εφορείας Αρχαιοτήτων Λακωνίας και Πολιτικούς Μηχανικούς, δημοτικούς και περιφερειακούς συμβούλους του Δήμου Σπάρτης και της Περιφέρειας Πελοποννήσου (ΑΔΑ: Β4337Λ1-Τ70).

Το **2014** σύμφωνα με το πρακτικό της επιτροπής Παρακολούθησης (21-1-2014) αποφασίστηκε η παραλαβή της μελέτης του έργου «*δεδομένου ότι αντιμετωπίζονται τα οικοδομικά, στατικά, γεωτεχνικά και μορφολογικά προβλήματα του μνημείου*». Σύμφωνα όμως με νέο έγγραφο της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Σπάρτης με αρ.πρωτ.30658/12-8-2014 (ΑΔΑ: 71ΤΒΩ1Ν-ΚΨ0) και σε συνέχεια του πρακτικού της επιτροπής, εγκρίνεται η οριστική μελέτη (αρχιτεκτονική, ειδική αρχιτεκτονική, στατική, γεωλογική και τεύχη δημοπράτησης) με την παρατήρηση όμως «*ότι απαιτείται οπωσδήποτε, η σύνταξη γεωτεχνικής μελέτης, από τα αποτελέσματα της οποίας θα προκύψουν οι αναγκαίες πρόσθετες παρεμβάσεις, για την αντιμετώπιση του εδαφοτεχνικού προβλήματος του υποβάθρου (λόφου) θεμελίωσης του βυζαντινού μνημείου*».

Σύμφωνα με το αρ.πρωτ.2609/471/25.4.2016 έγγραφο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Λακωνίας με το οποίο απαντά στις συνεχείς εκκλήσεις - για λήψη μέτρων προστασίας του ναού - του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, των Πολιτιστικών Συλλόγων και της Κοινότητας Λογκανίκου αναφέρεται ότι : «*Τα τεύχη της οριστικής μελέτης εγκρίθηκαν με την αρ.πρωτ. 30658/12.8.2014 απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Σπάρτης και με το αρ.πρωτ.2608/470/25.4.2016 έγγραφό μας (ΕΦ.Α.ΛΑΚ) διαβιβάστηκαν στην κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για την κατά Νόμο γνωμοδότηση. Στους άμεσους σχεδιασμούς της Εφορείας περιλαμβάνεται η υποστήλωση του βυζαντινού μνημείου, προκειμένου να αποτραπούν καταρρεύσεις έως ότου καταστεί εφικτή η λήψη των άμεσων μέτρων υποστήλωσης του μνημείου θα πρέπει να αποφευχθεί η χρήση του ναού, αλλά και οποιαδήποτε άλλη επέμβαση σε αυτό, λόγω των σοβαρών κινδύνων που προκύπτουν από την κατάσταση διατήρησης του*».

Ύστερα από τα ανωτέρω, ερωτάται ο κ. Υπουργός:

1. Έχει πραγματοποιηθεί αυτοψία από κλιμάκιο της Δ/σης Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του ΥΠ.ΠΟ.Α για να ελεγχθεί η επικινδυνότητα και η κατάσταση διατήρησης του μνημείου;
2. Η μελέτη που εκπονήθηκε το 2014 και κατατέθηκε στην κεντρική υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ.Α. , από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Λακωνίας έχει εγκριθεί από τις αρμόδιες διευθύνσεις του Υπουργείου σας;
3. Γιατί από το 2014 και εξής το ΥΠ.ΠΟ.Α, αφού ήταν γνωστά πλέον τα προβλήματα του ναού, δεν διέθεσε το απαιτούμενο κονδύλιο για την σύνταξη γεωτεχνικής μελέτης, από

τα αποτελέσματα της οποίας θα προκύψουν οι αναγκαίες πρόσθετες παρεμβάσεις, για την αντιμετώπιση του εδαφοτεχνικού προβλήματος του υποβάθρου θεμελίωσης του βυζαντινού μνημείου;

4. Πότε θα ληφθούν τα επείγοντα μέτρα υποστήλωσης του μνημείου και μάλιστα σε μια σεισμογενή περιοχή αλλά και λόγω και του επερχόμενου χειμώνα, όπου επικρατούν δυσμενείς καιρικές συνθήκες (χιονοπτώσεις κτλ.) στην ορεινή αυτή περιοχή του Ταυγέτου;
5. Ποιες είναι οι προτάσεις της Εφορείας Αρχαιοτήτων Λακωνίας για την νέα προγραμματική περίοδο (ΕΣΠΑ – Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης 2014-2020) για την περιοχή αυτή του Βόρειου Ταυγέτου.
6. Εφόσον υπάρχει τουλάχιστον, η αρχιτεκτονική και ειδική αρχιτεκτονική μελέτη επισκευής και συντήρησης του Βυζαντινού μνημείου του Αγίου Γεωργίου αλλά και ένας πολύ σημαντικός βυζαντινός οικισμός (οχυρό, πυργόσπιτο, ναοί κτλ.) και άλλα σημαντικότερα μνημεία τόσο στον Λογκανίκο όσο και στην ευρύτερη περιοχή (Αγόριανη, Γεωργίτσι), θα μπορούσε η μελέτη να υλοποιηθεί από το νέο ΕΣΠΑ/ΣΕΣ 2014-2020 στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης, με παρεμβάσεις σε περιοχές με δημογραφικές προκλήσεις ή ιδιαίτερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά, όπου οι στρατηγικοί στόχοι που ιδιαίτερος τις αφορούν είναι η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλεονεκτήματος και η ήπια τουριστική ανάπτυξη.

Ο Ερωτών βουλευτής

**Αθανάσιος Π. Δαβάκης
Βουλευτής Λακωνίας Ν.Δ.**